FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM

(första avdelningen i utökad sammansättning)

den 9 september 1999 *

I mål T-110/98,

RJB Mining plc, bolag bildat enligt engelsk rätt, Harworth (Förenade kungariket), företrätt av Mark Brealey, barrister, Englands och Wales advokatsamfund och Jonathan Lawrence, solicitor, delgivningsadress: advokatbyrån Arendt och Medernach, 8—10, rue Mathias Hardt, Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av Paul F. Nemitz och Nicholas Khan, båda vid rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: engelska.

med stöd av

Förbundsrepubliken Tyskland, företrädd av Claus-Dieter Quassowski, Regierungsdirektor, förbundsfinansministeriet, i egenskap av ombud, och advokaten Michael Schütte, Berlin, förbundsfinansministeriet, Graurheindorferstraße 108, Bonn,

Konungariket Spanien, företrätt av Rosario Silva de Lapuerta, abogado del Estado, avdelningen för gemenskapsrättsliga tvister, i egenskap av ombud, delgivningsadress: Spaniens ambassad, 4—6, boulevard Emmanuel Servais, Luxemburg,

och

RAG Aktiengesellschaft, bolag bildat enligt tysk rätt, med säte i Essen (Tyskland), företrätt av advokaten Sven B. Völcker, Berlin, delgivningsadress: advokatbyrån Marc Loesch, 11, rue Goethe, Luxemburg,

intervenienter,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut nr 98/687/EKSG av den 10 juni 1998 om Tysklands stöd till kolindustrin 1997 (EGT L 324, s. 30),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(första avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av avdelningsordföranden B. Vesterdorf samt domarna C.W. Bellamy, J. Pirrung, A.W.H. Meij och M. Vilaras,

justitiesekreterare: byrådirektören A. Mair,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 15 december 1998,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser

Föreskrifter

1 I Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen förbjuds i princip statligt stöd till kolindustrin. I artikel 4 c i EKSG-fördraget föreskrivs att "subventioner eller statliga stödåtgärder eller särskilda pålagor som ålagts av staterna oavsett i vilken form det sker" är oförenliga med den gemensamma marknaden för kol och stål och därför förbjudna inom gemenskapen på det sätt som anges i detta fördrag.

2 Artikel 95 första stycket i EKSG-fördraget har följande lydelse:

"I alla i detta fördrag inte förutsedda fall som synes kräva ett beslut... av kommissionen för att inom ramen för den gemensamma marknaden för kol och stål och i enlighet med artikel 5 förverkliga någon av de i artikel 2—4 närmare angivna målsättningarna för gemenskapen, kan detta beslut fattas... med rådets enhälliga samtycke och efter att den rådgivande kommittén hörts."

3 Höga myndigheten och därefter kommissionen har sedan år 1965 med stöd av sistnämnda bestämmelse utfärdat föreskrifter för beviljande av stöd till kolsektorn. De senaste föreskrifterna i denna rad är kommissionens allmänna beslut nr 3632/93/EKSG av den 28 december 1993 om gemenskapsregler för statsstöd till kolindustrin (EGT L 329, s. 12, svensk specialutgåva, område 8, volym 2, s. 26, nedan kallat 1993 års kodex, eller bara kodex). Denna kodex har fått rådets enhälliga samtycke, vilket skedde med stöd av och efter diskussioner om ett meddelande från kommissionen av den 27 januari 1993 med rubriken "begäran om rådets instämmande och om samråd med EKSG-kommittén enligt artikel 95 i EKSG-fördraget avseende ett beslutsförslag från kommissionen avseende gemenskapsregler för medlemsstaternas ingripanden till förmån för kolindustrin" (nedan kallat meddelande av den 27 januari 1993).

4 Enligt artikel 1.1 i kodexen skall "[s]töd till kolindustrin... som ges av medlemsstaterna... betraktas som gemenskapsstöd och därmed som förenligt med en väl fungerande gemensam marknad endast om det uppfyller kraven i artiklarna 2 till och med 9".

5 I artikel 2.1 i kodexen, som förekommer i avsnitt I "Ramar och allmänna mål", föreskrivs att "[s]töd till kolindustrin kan betraktas som förenligt med en väl fungerande gemensam marknad om det bidrar till att förverkliga minst ett av följande mål:

— Att mot bakgrund av kolpriserna på den internationella marknaden göra framsteg mot ekonomisk livskraft för att säkerställa en stegvis sänkning av stödet.

— Att lösa sociala och regionala problem i samband med nedläggning eller driftsinskränkning vid produktionsenheter.

— Att bidra till kolindustrins anpassning till miljöskyddsnormer".

6 Enligt artikel 3.1 i kodexen skall "driftstöd", som är avsett att täcka skillnaden mellan produktionskostnaderna och ett försäljningspris som följer av situationen på världsmarknaden, endast anses vara förenligt med den gemensamma marknaden om det uppfyller vissa villkor. Det anmälda stödet per ton skall för varje företag eller produktionsenhet inte överstiga skillnaden mellan produktionskostnaderna och de förväntade intäkterna för det följande kolproduktionsåret.

7 I artikel 3.2 första stycket i kodexen föreskrivs att de medlemsstater som avser att under loppet av kolproduktionsåren 1994 till och med 2002 ge driftstöd till

kolföretag i förväg för kommissionen skall framlägga "en plan för modernisering, rationalisering och omstrukturering i syfte att förbättra företagens lönsamhet genom minskning av produktionskostnaderna".

8 Enligt artikel 3.2 andra stycket i kodexen skall planen omfatta lämpliga åtgärder och ansträngningar för att "successivt minska produktionskostnaderna i 1992 års priser under perioden 1994—2002".

9 Artikel 4 i kodexen avser "stöd till driftsinskränkning", det vill säga stöd för att täcka produktionskostnaderna i företag eller produktionsanläggningar "som inte kan uppfylla villkoren i artikel 3.2". Sådant stöd kan anses tillåtet under förutsättning att det ingår i en nedläggningsplan.

10 Artikel 5 i kodexen avser stöd för att täcka extraordinära kostnader.

11 Avsnitt III i kodexen, med rubriken "Anmälnings-, utvärderings- och tillståndsförfaranden", innehåller artiklarna 8 och 9. Artikel 8 har följande lydelse:

"1. De medlemsstater som för kolproduktionsåren 1994 till och med 2002 avser att ge sådant driftstöd som behandlas i artikel 3.2 eller stöd till driftsinskränkningar som behandlas i artikel 4 skall senast den 31 mars 1994 till kommissionen

framlägga en plan för att modernisera, rationalisera och omstrukturera industrin enligt artikel 3.2 eller en plan för driftsinskränkningar enligt artikel 4.

2. Kommissionen skall undersöka om ifrågavarande plan eller planer är i överensstämmelse med de allmänna målen i artikel 2.1 och med de särskilda målen och kriterierna i artiklarna 3 och 4.

3. Senast tre månader efter anmälan av de nämnda planerna skall kommissionen avge ett yttrande om deras överensstämmelse med de allmänna och särskilda målen, dock utan att ta ställning till om dessa mål kan förverkligas genom de planerade åtgärderna ..."

12 Artikel 9 i kodexen har följande lydelse:

"1. Medlemsstaterna skall senast den 30 september varje år anmäla (eller tre månader innan åtgärderna träder i kraft) alla finansiella stödåtgärder de avser att vidta till förmån för kolindustrin under det påföljande året, med preciseringar av åtgärdernas art under hänvisning till de allmänna målen och kriterierna i artikel 2 och de olika stödformerna som behandlas i artiklarna 3 till och med 7 samt sambandet med de planer de har framlagt för kommissionen enligt artikel 8.

2. Medlemsstaterna skall senast den 30 september varje år anmäla vilket stödbelopp som faktiskt har utbetalats under det föregående kolproduktionsåret och redogöra för eventuella korrigeringar av det ursprungligen anmälda beloppet.

3. I samband med anmälan av stöd enligt artiklarna 3 och 4 ger medlemsstaterna i sin årsredogörelse för faktiskt utbetalt stöd alla de upplysningar som krävs för verifikation av kriterierna i respektive artiklar.

4. Medlemsstaterna får inte verkställa planerade stödåtgärder förrän kommissionen har godkänt dem utgående från bl.a. de allmänna målen och kriterierna i artikel 2 och de särskilda kriterierna i artiklarna 3 till och med 7. Om kommissionen inte har fattat beslut inom tre månader efter mottagandet av anmälan om de planerade åtgärderna, kan dessa verkställas 15 arbetsdagar efter det att medlemsstaten tillställt kommissionen ett meddelande om att de avser att genomföra åtgärderna. Varje förfrågan om ytterligare upplysningar från kommissionens sida medför att tremånadersperioden börjar räknas på nytt från och med den dag då kommissionen mottar upplysningarna.

5. Varje utbetalning som äger rum innan kommissionen har givit sin tillåtelse skall i händelse av avslag fullt ut återbetalas av mottagarföretaget och skall under alla omständigheter betraktas som en oberättigad förmån i form av ett omotiverat förskott för vilket mottagaren skall erlägga en avgift som motsvarar marknadsräntan.

6. Vid bedömningen av de anmälda åtgärderna skall kommissionen kontrollera om de föreslagna åtgärderna står i överensstämmelse med de framlagda planerna enligt artikel 8 och målen i artikel 2. Den kan kräva att medlemsstaterna skall motivera avvikelser från de ursprungligen framlagda planerna och att de skall föreslå nödvändiga korrigerande åtgärder.

..."

13 Enligt artikel 12 i kodexen upphör denna att gälla den 23 juli år 2002.

De enskilda besluten om att bevilja den tyska kolindustrin stöd för åren 1994, 1995 och 1996

14 Förbundsrepubliken Tyskland underrättade genom skrivelse av den 28 december 1993 kommissionen om sina planer på att vidta finansiella stödåtgärder enligt artikel 5 i kodexen till förmån för sin kolindustri för år 1994. Med anledning härav fattade kommissionen den 1 juni 1994 beslut nr 94/573/EKSG om bemyndigande för Tyskland att bevilja stöd till kolindustrin för år 1994 (EGT L 220, s. 10).

15 Förbundsrepubliken Tyskland anmälde genom skrivelse av den 28 december 1993 även ett antal andra ingripanden enligt artikel 3 i kodexen för år 1994. Vidare tillställde Tyskland den 29 april 1994 kommissionen en plan för modernisering, rationalisering och omstrukturering av den tyska kolindustrin. Kommissionen godkände de anmälda finansiella stödåtgärderna genom beslut av den 13 december 1994 om Tysklands finansiella stödåtgärder till förmån för kolindustrin år 1994 (EGT L 385, s. 18, nedan kallat beslut nr 94/1070). Beslutet innehåller också en utvärdering enligt artiklarna 2, 3 och 4 i kodexen av den ingivna planen för modernisering, rationalisering och omstrukturering. Kommissionen anser att planen i princip är förenlig med de mål och kriterier som uppställs i dessa artiklar.

16 Den tyska regeringen anmälde enligt artiklarna 3 och 5 i kodexen de planerade stöden för år 1995 genom skrivelse av den 25 januari 1995. Kommissionen godkände dem genom beslut nr 95/464/EKSG av den 4 april 1995 om Tysklands finansiella stöd för år 1995 till stenkolsindustrin (EGT L 267, s. 42).

17 Den tyska regeringen anmälde genom skrivelse av den 4 april 1995 återigen en kompletterande finansiell stödåtgärd enligt artikel 3 i kodexen, för år 1994, vilken kommissionen godkände genom beslut nr 95/499/EKSG av den 19 juli 1995 om godkännande av kompletterande stöd som Tyskland avser att bevilja till förmån för stenkolsindustrin för år 1994 (EGT L 287, s. 53).

18 Avslutningsvis anmälde den tyska regeringen genom skrivelse av den 5 oktober 1995 ett antal finansiella stödåtgärder som den hade för avsikt att i enlighet med artiklarna 3 och 5 vidta till förmån för den tyska kolindustrin för åren 1995 och 1996. Kommissionen gav sitt tillstånd till stöden genom beslut nr 96/560/EKSG av den 30 april 1996 om Tysklands stöd till kolindustrin för åren 1995 och 1996 (EGT L 244, s. 15).

19 Sökanden har inte överklagat något av de ovannämnda besluten.

Det enskilda beslut som överklagats

20 Förbundsrepubliken Tyskland anmälde genom skrivelse av den 30 september 1996 i enlighet med artikel 9.1 i kodexen ett antal finansiella stödåtgärder som den hade för avsikt att vidta till förmån för kolindustrin för år 1997. Åtgärderna omfattade driftstöd, stöd till driftsinskränkning och stöd för att täcka extraordinära kostnader i den mening som avses i artiklarna 3, 4 och 5 i kodexen. På begäran av kommissionen inkom Förbundsrepubliken Tyskland med ytterligare uppgifter om saken i skrivelser av den 15 oktober 1996, den 5 juni och den 22 oktober 1997 samt den 27 januari och den 4 mars 1998.

21 Genom beslut nr 98/687/CECA av den 10 juni 1998 om Tysklands stöd till kolindustrin 1997 (EGT L 324, s. 30) gav kommissionen sitt tillstånd till sådana finansiella stödåtgärder till ett belopp av 10,4 miljarder DM (nedan kallat det omtvistade beslutet). I beslutet anför kommissionen bland annat att den i enlighet med artikel 9.6 i kodexen har bedömt huruvida de planerade åtgärderna överensstämde med den tyska plan som bifölls i beslut nr 94/1070.

22 Det är utrett att det stöd som omfattas av det omtvistade beslutet hade utbetalats innan tillstånd givits.

Bakgrund till tvisten samt förfarandet

23 Sökanden är ett privat gruvbolag med säte i Förenade kungariket som har övertagit merparten av British Coals gruvdriftsverksamhet. Uppkomsten av alternativa energikällor och den ökade importen av kol från länder utanför gemenskapen har lett till att efterfrågan på kol i Förenade kungariket — sökandens "traditionella" marknad — är på stark tillbakagång sedan år 1990, varför sökanden söker finna en marknad för avsättning av en del av sin överskottsproduktion, framför allt i Tyskland.

24 Som kommissionen framhåller i sin halvtidsrapport (KOM (1998) 288 slutlig) av den 8 maj 1998, vilken underställts rådet i enlighet med artikel 10.2 i kodexen och vilken avser hur kodexen har tillämpats (nedan kallad halvtidsrapporten), har kolproduktionen inom gemenskapen under åren 1992—1996 minskat från 184 miljoner ton (år 1992) till 128 miljoner ton (år 1996). I Förenade kungariket gick produktionen ned från 84 miljoner ton år 1992 till 50 miljoner ton år 1996, medan produktionen i Tyskland minskade från 72 till 53 miljoner ton under samma period (rapporten, s. 5).

25 Sökanden väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 20 juli 1998.

26 Sökanden väckte genom ansökan som inkom samma dag ytterligare en talan, och yrkade ogiltigförklaring av de tre beslut i vilka kommissionen tillåter Konungariket Spanien att vidta finansiella stödåtgärder till förmån för kolindustrin avseende åren 1994—1996, 1997 samt år 1998. Den talan har registrerats under målnummer T-111/98.

27 Sökanden ingav vidare genom särskilda handlingar, vilka också inkom den 20 juli, en begäran om att rätten skulle besluta om interimistiska åtgärder i de två målen (T-110/98 R och T-111/98 R).

28 Genom särskilda handlingar, vilka inkom den 18 september 1998, yrkade sökanden i de två målen i huvudsaken att rätten skulle besluta om vissa åtgärder för processledning och bevisupptagning. Sökanden yrkade särskilt att rätten skulle tillämpa artikel 55 i rättegångsreglerna och förordna att de båda målen skulle ges förtur på grund av att de avser själva grundvalen för EKSG-reglerna för statligt stöd inom kolsektorn och att domarna i dessa mål också skulle vara relevanta för framtida stöd inom samma sektor.

29 I sitt yttrande av den 15 oktober samma år anslöt sig kommissionen delvis till denna ståndpunkt beträffande förfarandefrågorna och föreslog att förstainstansrätten skulle behandla vissa rättsfrågor som uppkommit i anledning av talan med förtur och meddela mellandom med avseende på dessa.

30 Efter detta yttrande förtydligade sökanden i faxmeddelande av den 20 oktober 1998 att de yrkade åtgärderna för processledning och bevisupptagning samt förfarandet för interimistiska åtgärder vore överflödiga om rätten kunde meddela mellandom avseende de rena rättsfrågorna, vilka är identiska i de två målen T-110/98 och T-111/98, nämligen:

— huruvida kommissionen enligt kodexen är behörig att i efterhand tillåta stöd som redan har utbetalats utan dess föregående godkännande,

— huruvida kommissionen enligt artikel 3 i kodexen är behörig att tillåta utbetalning av ett driftstöd enbart på villkor att stödet gör det möjligt för de mottagande företagen att minska sina produktionskostnader och att stegvis sänka stödbeloppen, utan att de har rimliga möjligheter att uppnå en lönsamhet inom en överskådlig framtid.

31 I avvaktan på beslut om förfarandets gång frånföll sökanden i telefaxmeddelande av den 22 oktober 1998 sina ansökningar om interimistiska åtgärder i de två målen T-110/98 R och T-111/98 R.

32 Förstainstansrätten (första avdelningen i utökad sammansättning) beslutade med stöd av referentens rapport att tillämpa principen om begränsning av tvisteföremålet samt att de båda målen skulle ges förtur, i enlighet med båda parters samstämmiga yrkanden. Rätten beslutade att hålla ett informellt möte med parterna för att diskutera den fortsatta handläggningen av målen.

33 Vid nämnda möte, vilket ägde rum den 27 oktober 1998, anförde sökanden att den inte hade för avsikt att inge någon replik i mål T-110/98 och parterna kom överens om att med avseende på vad som var nödvändigt för detta förfarande begränsa tvisteföremålet till de två rättsgrunder som återges i punkt 30 ovan, såsom de behandlas i ansökan och i svaromålet. Ordföranden angav för parterna att dessa som en följd härav förfogade över mer tid vid förhandlingen för att utveckla sin argumentation. Vidare inkom parterna med en gemensam begäran om att mål T-111/98 med stöd av artikel 77 c i rättegångsreglerna skulle förklaras vilande, eftersom det målet till stora delar överensstämmer med förevarande mål.

34 Ordföranden för första avdelningen i utökad sammansättning fastställde i beslut av den 28 oktober 1998 att förhandlingen då parterna skulle utveckla talan i mål T-110/98 skulle äga rum den 15 december 1998.

35 Förfarandet i mål T-111/98 förklarades genom ordförandens beslut av den 28 oktober 1998 vilande till dess att dom avkunnats i mål T-110/98.

36 I beslut samma dag och av den 25 november 1998 beslutade ordföranden att tillåta Förbundsrepubliken Tyskland, Konungariket Spanien och bolaget RAG Aktiengesellschaft att intervenera i mål T-110/98 till stöd för kommissionens yrkanden.

37 Förbundsrepubliken Tyskland, Konungariket Spanien och bolaget RAG Aktiengesellschaft inkom den 16 och den 24 november samt den 9 december 1998 med sina respektive interventionsinlagor.

38 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 15 december 1998.

39 I samband med detta förklarade kommissionen — som i sitt svaromål hade gjort gällande att en del av grunden att artikel 3 i kodexen hade överträtts skulle avvisas — att den i detta förfarande som begränsats till rättsfrågor avstod från att göra gällande att det faktum att beslut nr 94/1070 inte kunde överklagas hindrade att de omtvistade driftstöd som ingick i den tyska flerårsplanen för år 1994—2002, och som således slutgiltigt hade tillåtits genom beslutet, ifrågasattes.

Parternas yrkanden

40 Sökanden har yrkat att rätten

— skall ogiltigförklara det omtvistade beslutet, och

— skall förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

41 Kommissionen har yrkat att rätten

— skall ogilla talan, och

— skall förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

42 Intervenienterna har yrkat att rätten

— skall besvara rättsfrågorna sålunda, att kommissionen enligt 1993 års kodex har befogenhet att tillåta ett statligt stöd även om detta redan har betalats ut innan beslutet om tillstånd fattats, och att artikel 3 i kodexen inte fordrar att det görs någon bedömning av det mottagande företagets livskraft, och

— i konsekvens härmed skall ogilla talan.

Rättslig bedömning

43 Rätten påpekar inledningsvis att sökanden under förevarande förfarande inte har bestritt vare sig att 1993 års kodex skulle vara lagenlig eller att kommissionens bedömningar av historiska, ekonomiska och rättsliga omständigheter i dess meddelande av den 27 januari 1993 (se ovan punkt 3) var riktiga. Följaktligen blir prövningen av de två grunder som sökanden anfört särskilt en prövning mot bakgrund av tillämpliga bestämmelser i kodexen, med beaktande av nämnda meddelande.

Den grund som avser att kommissionen inte skulle vara behörig att i efterhand tillåta ett redan utbetalat stöd

Parternas argument

44 Sökanden anser att eftersom Förbundsrepubliken Tyskland hade beviljat de mottagande företagen de stöd som omfattas av det omtvistade beslutet före den tidpunkt då kommissionen gav sitt tillstånd till dem, hade kommissionen enligt 1993 års kodex inte rätt att tillåta dem i efterhand.

45 I detta sammanhang har sökanden erinrat om att enligt artikel 1.1 i kodexen skall stöd till kolindustrin som ges av medlemsstaterna betraktas som gemenskapsstöd och därmed som förenligt med en väl fungerande gemensam marknad "endast om det uppfyller kraven i artiklarna 2 till och med 9". Av denna tydliga formulering skulle nödvändigtvis följa att ett stöd endast kan tillåtas om artikel 9 i kodexen har iakttagits.

46 Sökanden har förtydligat att det i artikel 9.1 i kodexen uppställs en allmän regel enligt vilken tillstånd skall föregå utbetalning av stöd och att det där endast anges ett undantag, nämligen det som avses i artikel 9.4, vilket dock inte är tillämpligt i förevarande fall.

47 Sökanden anser att det faktum att artikel 9.4 ingår i kodexen gör det möjligt att *e contrario* dra slutsatsen att kommissionen inte har behörighet att i något annat fall godkänna ett redan utbetalat stöd. Om kommissionen hade haft behörighet

att godkänna ett redan utbetalat stöd skulle hela förfarandet med föregående anmälan bli ändamålslöst och effektiviteten i det preventiva kontrollsystem som inrättats genom artiklarna 8 och 9 i kodexen skulle minska avsevärt.

48 Sökanden har framhållit att kodexen, i egenskap av undantag från artikel 4 c i EKSG-fördraget — som förbjuder varje statligt stöd — och särskilt formuleringen "endast om det uppfyller kraven i artiklarna 2 till och med 9" i artikel 1.1 i kodexen, bör tolkas restriktivt.

49 Sökanden har vidare anfört att lydelsen av artikel 1.1 i kodexen, i den del det där föreskrivs att bestämmelserna i artikel 9 skall iakttas såsom ett villkor för varje tillstånd, skulle ha ändrats i förhållande till lydelsen av föregående kodex för statsstöd till kolindustrin, nämligen kommissionens allmänna beslut nr 2064/86/EKSG av den 30 juni 1986 om gemenskapsregler för statsstöd till kolindustrin (EGT L 177, s. 1, nedan kallad 1986 års kodex). Enligt artikel 1 i sistnämnda kodex fordras endast att "de syften och kriterier som anges i artiklarna 2—8" iakttas, utan att artiklarna 9 och 10 om anmälnings-, utvärderings- och tillståndsförfaranden omfattas.

50 Härav har sökanden dragit slutsatsen att de förfaranderegler som uppställs i 1993 års kodex avsevärt har förstärkts i förhållande till motsvarande regler i 1986 års kodex. Övervägandena i 1993 års kodex skulle bekräfta denna tendens till förstärkning av tillståndsvillkoren, såsom framgår av punkt IV sista stycket i övervägandena, där det anförs att "[d]et är mycket viktigt att inga utbetalningar eller delutbetalningar sker innan det föreligger ett uttryckligt tillstånd från kommissionen".

51 Vad beträffar artikel 9.5 i kodexen anser sökanden att denna bestämmelse endast är tillämplig i förfarandet enligt artikel 9.4. Följaktligen — och mot bakgrund av

sista stycket i övervägandena i kodexen — kan denna text inte tolkas så, att den ger medlemsstaterna rätt att utbetala stöd innan tillstånd givits.

52 Sökanden medger att domstolen, inom området för EG-fördraget, har fastslagit att utebliven anmälan inte automatiskt medför att ett stöd skall anses rättsstridigt i den meningen att det inte hindrar att kommissionen undersöker om stödet faktiskt är förenligt med den gemensamma marknaden (dom av den 14 februari 1990 i mål C-301/87, Frankrike mot kommissionen, REG 1990, s. I-307, svensk specialutgåva, volym 10, nedan kallad domen i målet Boussac). Sökanden har emellertid framhållit att domstolen kom till denna slutsats efter att ha gjort en bedömning av kommissionens och medlemsstaternas respektive rättigheter och skyldigheter (domen i målet Boussac, punkt 12). Det är således enligt sökanden av avgörande betydelse att de rättigheter och skyldigheter som EKSG-fördraget och 1993 års kodex fördelar mellan medlemsstaterna och kommissionen tolkas riktigt. I detta sammanhang har sökanden hävdat att flera omständigheter skiljer regelverket för statligt stöd i EG-fördraget från dess motsvarighet i EKSG-fördraget.

53 Sökanden menar att domstolen har fastställt att det allmänna förbudet i artikel 92.1 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse) varken är absolut eller ovillkorligt, eftersom kommissionen i artikel 92.3 tilldelas ett stort utrymme för att skönsmässigt bedöma om ett stöd inte skall anses omfattas av artikeln. Däremot är, enligt den grundläggande regeln i artikel 4 c i EKSG-fördraget, statligt stöd ovillkorligen och absolut förbjudet. Till skillnad från EG-fördraget föreskrivs således i EKSG-fördraget att statligt stöd i sig är rättsstridigt.

54 Sökanden har anfört att 1993 års kodex, till skillnad från artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget (den sistnämnda nu artikel 88 EG), vilka innehåller grunderna för bedömning av stödet, skall tolkas mot bakgrund av nämnda artikel 4 c, det vill säga som undantag från denna artikel och därmed på ett restriktivt sätt. Eftersom kodexen antagits med stöd av artikel 95 i EKSG-fördraget, utgör den en rättslig andrahandsgrund av undantagskaraktär med begränsad räckvidd. Den rättsliga grunden för att undanta ett stöd från bestämmelserna är således det föregående tillståndet.

55 Enligt sökanden har domstolen fastslagit att rådet ännu inte med stöd av artikel 94 i EG-fördraget (nu artikel 89 EG) har antagit någon tillämpningsförordning för artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget (domen i målet Boussac, punkt 14). I förevarande fall fastställs således i 1993 års kodex fasta och detaljerade villkor för undantag, så som de borde uppställas i en tillämpningsförordning för nämnda artiklar. På denna punkt skiljer sig, enligt sökanden, således det system som inrättats genom EKSG-fördraget från systemet i EG-fördraget. I synnerhet utesluter den omständigheten att artikel 9 i kodexen är både detaljerad och fullständig helt att lösningen i målet Boussac automatiskt överförs på andra fall. Sökanden menar att bestämmelserna i kodexen skulle bli ändamålslösa om kommissionen inom EKSG-området skulle kunna stödja sig på nämnda dom.

56 Avslutningsvis har sökanden erinrat om att domstolen har fastställt att den kontrollmekanism som inrättats genom artikel 93 i EG-fördraget bevaras genom artikel 93.3 sista meningen, och att denna mekanism är av grundläggande betydelse för den gemensamma marknadens funktion (domen i målet Boussac, punkt 17). Sökanden anser att detta resonemang av än starkare skäl täcker det mer reglerade området för EKSG-fördraget.

57 Sökanden har till stöd för sin ståndpunkt åberopat flera domar från domstolen och förstasinstansrätten.

58 För det första stödjer sig sökanden på förstainstansrättens dom av den 25 september 1997 i mål T-150/95, UK Steel Association mot kommissionen (REG 1997, s. II-1433), punkterna 95 och 101, genom vilken förstainstansrätten ogiltigförklarade kommissionens beslut, att med stöd av sitt beslut nr 3855/91/EKSG av den 27 november 1991 om gemenskapsregler för stöd till stålindustrin (EGT L 362, s. 57, svensk specialutgåva, område 13, volym 21, s. 189, nedan kallad den femte stålkodexen) tillåta statligt stöd, med motiveringen att ett av de grundläggande villkoren för att stödet skulle vara förenligt med den gemensamma marknaden i miljöhänseende inte var uppfyllt.

59 För det andra har sökanden hänvisat till förstainstansrättens dom av den 31 mars 1998 i mål T-129/96, Preussag Stahl mot kommissionen (REG 1998, s. II-609) vilken också rörde den femte stålkodexen och särskilt dess artikel 1.1 och 1.3, enligt vilken allt stöd som föreskrivs i kodexen "oavsett form [får] betraktas som gemenskapsstöd och därmed förenligt med en väl fungerande gemensam marknad endast om det uppfyller kraven i artikel 2—5" med förtydligandet att stödet "får ges endast efter det att de förfaranden som föreskrivs i artikel 6 har tillämpats" och att "[s]ista dag då [regionalt investerings-]stöd som avses i artikel 5 får utgå är den 31 december 1994". Förstainstansrätten fastslog att kommissionen efter den 31 december 1994 inte längre hade befogenhet att godkänna stödet med motiveringen att det följer av systematiken i bestämmelserna om förfarandet i den femte stålkodexen att kommissionen skulle ha åtminstone sex månader på sig för att besluta om anmälda planerade stöd och att stödet inte kunde utbetalas utan att först ha givits tillstånd. Sökanden menar att den slutsats som skall dras av den förstnämnda domen med avseende på förevarande mål är att det föregående tillståndet skall anses utgöra ett förfarandevillkor som absolut måste iakttas.

60 För det tredje har sökanden erinrat om att det är nödvändigt att absolut iaktta förfarandevillkoren i samband med de gruppundantag som avses i artikel 85.3 i EG-fördraget (nu artikel 81 EG), vilka enligt sökanden kan jämföras med de förfarandevillkor som är föremål för denna tvist. Domstolen har i sin dom av den 28 februari 1991 i mål C-234/89, Delimitis (REG 1991, s. I-935, svensk specialutgåva, volym 11), punkterna 39 och 46, liksom generaladvokaten Van Gerven i sitt förslag till avgörande i samma mål (REG 1991, s. I-955), framhållit nödvändigheten av att villkoren för ett sådant undantag tolkas restriktivt. Sökanden har framhållit att samma resonemang medför att formuleringen i artikel 1.1 i kodexen, "endast om det uppfyller kraven i artiklarna 2 till och med 9", måste beaktas. I detta sammanhang har sökanden hänvisat till domstolens dom av den 10 juli 1980 i mål 30/78, Distillers Company mot kommissionen (REG 1980, s. 2229).

61 Avslutningsvis har sökanden hänvisat till beslut av den 3 maj 1996 i mål C-399/95 R, Tyskland mot kommissionen (REG 1996, s. I-2441) avseende den nya femte stålkodexen, där domstolens ordförande har framhållit att

stålsektorn är särskilt utsatt, att medlemsstaterna har en skyldighet att anmäla sina stödprojekt till kommissionen och att varje utbetalning av stöd skall föregås av kommissionens tillstånd (punkterna 53—55 i beslutet).

62 Kommissionen och de parter som intervenerat till stöd för dess yrkanden anser däremot att det faktum att ett stöd har utbetalats inte hindrar att kommissionen ger sitt tillstånd till detta i efterhand enligt 1993 års kodex. Det framgår av lydelsen av artikel 9.5 i kodexen att det är möjligt att ett stöd kan utbetalas innan kommissionen ger sitt tillstånd och där anges även vad som skulle kunna följa på en sådan utbetalning, nämligen att stödbeloppet endast skall återbetalas "i händelse av avslag".

63 Kommissionen och intervenienterna har dragit slutsatsen att kommissionen, i fall då utbetalningen skett innan tillstånd givits, inte bara har befogenhet utan även en skyldighet att pröva om stödet är förenligt med den gemensamma marknaden. Denna situation, som omfattas av EKSG-fördraget, skiljer sig i praktiken inte från den situation som regleras i EG-fördraget.

64 Vad beträffar betydelsen av domen i målet Boussac har kommissionen förtydligat att den fram till dess att domen meddelades ansåg att avsaknaden av anmälan i sig medförde att ett stöd skulle återbetalas utan någon ytterligare prövning. Det framgår dock av domen i målet Boussac att en utbetalning före tillstånd inte hindrar att ett stöd tillåts i efterhand. Om kommissionen hade velat genomdriva att dess ståndpunkt i detta mål skulle genomsyra 1993 års kodex, hade det varit nödvändigt att införa en bestämmelse härom och att kommissionen gav sig själv befogenhet att förklara ett stöd oförenligt med den gemensamma marknaden enbart på grund av att detta inte anmälts. Emellertid har kommissionen i artikel 9.5 endast föreskrivit att en utbetalning som äger rum innan kommissionen har givit sin tillåtelse i händelse av avslag skall återbetalas tillsammans med ränta.

Förstainstansrättens bedömning

65 Rätten fastslår inledningsvis att inte någon bestämmelse i kodexen hindrar kommissionen att pröva om ett stödprojekt är förenligt med den gemensamma marknaden enbart på grund av att den medlemsstat som har anmält stödet redan har utbetalat detta utan att invänta att kommissionen först ger sitt tillstånd.

66 Enligt artikel 1.1 i kodexen skall stöd "betraktas som gemenskapsstöd och därmed som förenligt med en väl fungerande gemensam marknad endast om det uppfyller kraven i artiklarna 2 till och med 9". Med denna bestämmelse avses att genom ett allmänt begrepp som "gemenskapsstöd" definiera alla finansiella stödåtgärder som medlemsstaterna föreslår och som uppfyller "kraven i artiklarna 2 till och med 9" i kodexen.

67 Av artiklarna 2 till och med 9 i kodexen framgår att ett stort antal bestämmelser där faktiskt avser de aktuella finansiella stödåtgärdernas beskaffenhet. Enligt artikel 2.1 skall åtgärderna bidra till att förverkliga vissa mål. Likaså uppräknas i artiklarna 3—7 ett antal kategorier av stöd som i sig anses förenliga med den gemensamma marknaden.

68 Emellertid innehåller artiklarna 2—9 också bestämmelser av förfarandekaraktär. Skyldigheten för medlemsstaterna att varje år anmäla det sammanlagda beloppet av de stöd som faktiskt utbetalats under föregående kolproduktionsår (artikel 9.2) har således inget samband med frågan huruvida ett enskilt finansieringsförslag skulle kunna utgöra ett gemenskapsstöd. Denna slutsats gäller även de

bestämmelser enligt vilka kommissionen är skyldig att göra vissa särskilda utredningar eller avge yttranden (artiklarna 3.2 tredje stycket, 8.2 och 8.3 första meningen).

69 Av detta följer att hänvisningen i artikel 1.1 till artiklarna 2—9 i kodexen avser två sorters bestämmelser, nämligen dels materiella bestämmelser, dels formella. Även om de förstnämnda bestämmelserna, i den mån de avser stödets beskaffenhet, slutgiltigt kan avgöra huruvida ett stöd är förenligt med den gemensamma marknaden, beror det på vilken funktion varje enskild bestämmelse har i kodexens systematik i vilken utsträckning de sistnämnda bestämmelserna kan påverka prövningen av ett stöd.

70 Av detta skäl fastslår rätten att bestämmelserna i artikel 9 i sin helhet inte avser att avgöra ett stöds beskaffenhet utan avser att reglera det formella förfarandet för anmälan av, prövning av och tillstånd till ett stöd samt dess genomförande.

71 Det är obestridligt att artikel 1.1 i 1986 års kodex, vad beträffar definitionen av statligt stöd, hänvisade till enbart materiella bestämmelser (artiklarna 2—8), medan den i en annan bestämmelse föreskrev att stödet skulle genomföras med iakttagande av förfaranderegelerna (artiklarna 9 och 10). Det faktum att dessa två separata hänvisningar i 1993 års kodex ersatts med en allmän hänvisning till både materiella och formella bestämmelser skall emellertid inte anses innebära att formella bestämmelser förvandlas till materiella bestämmelser. Med hänsyn till det ovan anförda kan det således enbart vara fråga om en enkel förändring av kodexens allmänna systematik i förhållande till föregående kodex.

72 Denna slutsats vinner stöd av bakgrunden till 1993 års kodex. Meddelandet av den 27 januari 1993 (se ovan punkt 3), med stöd av vilket kodexen godkänts av

rådet, innehåller inte något som tyder på att lagstiftaren hade för avsikt att upphöja formella bestämmelser till materiella bestämmelser sålunda att den materiella bedömningen av ett gemenskapsstöd framgent skulle vara beroende av om formella villkor uppfyllts.

73 Tvärtom skulle, enligt meddelandet, den nya kodexen inte bara bidra till kontinuiteten i gemenskapens kolpolitik utan också förbereda kolsektorns integration i EG-fördraget (s. 2). Av detta uttalande kan slutsatsen dras att det inte fanns någon avsikt att frångå distinktionen mellan materiella och formella bestämmelser, såsom framgick av 1986 års kodex, och att denna också görs i artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget. Det är således logiskt att 1993 års kodex, med undantag för den allmänna hänvisning som diskuterats ovan, också innehåller en sådan distinktion.

74 Vad beträffar de rättsliga följderna av en överträdelse av den formella principen om föregående tillstånd erinrar rätten om att det i artikel 9.5 i kodexen föreskrivs att "[v]arje utbetalning som äger rum innan kommissionen har givit sin tillåtelse... i händelse av avslag fullt ut [skall] återbetalas". Det faktum att det i bestämmelsen uttryckligen föreskrivs att återbetalning av ett stöd som utbetalats före tillstånd skall ske under förutsättning att kommissionen givit avslag medför med nödvändighet att kommissionen kan fatta beslut om tillstånd.

75 Sökandens ståndpunkt att artikel 9.5 endast omfattar de fall som regleras i artikel 9.4 motsägs vidare av lydelsen av artikel 9.5 som uttryckligen är tillämplig på "varje utbetalning". Den strider vidare mot den interna systematiken i artikel 9.4, eftersom bestämmelsen i artikel 9.5 är föremål för en särskild punkt som är självständig i denna artikels systematik och just står utanför artikel 9.4.

76 På ett mer allmänt plan fastslår rätten att även om förbudet i artikel 4 c i EKSG-fördraget är snävare formulerat än sin motsvarighet i artikel 92 i EG-fördraget, uppvisar de materiella och de formella bestämmelserna i 1993 års kodex och regelverket i artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget inte några skillnader av principiell betydelse. Det är följaktligen inte motiverat att tolka bestämmelserna i 1993 års kodex striktare med avseende på artikel 4 c i EKSG-fördraget än bestämmelserna i artikel 92.2 och 92.3 i EG-fördraget med avseende på punkt 1 i den artikeln.

77 Rätten erinrar om att domstolen har uttalat att överträdelsen av de formella skyldigheterna i artikel 93.3 i EG-fördraget inte kan befria kommissionen från att utreda huruvida ett stöd är förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 92.2 i EG-fördraget, och att kommissionen inte kan förklara detta stöd vara rättsstridigt utan att ha kontrollerat huruvida det är förenligt med den gemensamma marknaden (se domen i målet Boussac, punkterna 21—23 och tydligare uttryckt i dom av den 21 mars 1990 i mål C-142/87, Belgien mot kommissionen, REG 1990, s. I-959, punkt 20, svensk specialutgåva, volym 10, och av den 21 november 1991 i mål C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires et Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, REG 1991, s. I-5505, punkt 13, svensk specialutgåva, volym 11).

78 Denna tolkning, enligt vilken kommissionen är skyldig att göra en utredning i efterhand, medför att frågan huruvida kommissionen har befogenhet att i efterhand godkänna ett stöd som utbetalats dessförinnan måste besvaras jakande. Med andra ord tvingar inget kommissionen att i förevarande fall uppträda mer restriktivt i formellt hänseende än vad som framgår av den rättspraxis som nämns i föregående punkt.

79 Med hänsyn till de särskilda omständigheterna i detta fall, vilka är hänförliga till regelverket för stöd till kolindustrin, saknar de slutsatser som sökanden drar av domarna i de ovannämnda målen Delimitis och Distillers Company mot kommissionen med avseende på artiklarna 85 och 86 i EG-fördraget (nu artikel 82 EG) om gruppundantag och enskilda undantag relevans.

80 Vad beträffar den rättspraxis som rör den femte stålkodexen och som åberopas av sökanden i detta sammanhang, anför rätten att stålsektorn präglas av att de företag som är verksamma på marknaden är konkurrenskraftiga. Kolsektorn präglas däremot sedan år 1965 av gemenskapsindustrins behov av finansiellt stöd och av en strukturell avsaknad av konkurrenskraft inom industrin (meddelande av den 27 januari 1993, s. 2 och följande sidor, särskilt s. 10). Domstolens ordförande har just därför, i beslutet i det ovannämnda målet Tyskland mot kommissionen (se ovan punkterna 54, 57 och 80), anfört att stålsektorn är särskilt utsatt för störningar i konkurrensen, eftersom stödsystemet inom denna sektor syftar till att säkerställa väl fungerande företags överlevnad och inte till att hålla företag igång som inte skulle kunna överleva på normala marknadsvillkor. Eftersom således villkoren för statligt stöd är mycket strängare inom stålsektorn än inom kolsektorn kan denna rättspraxis inte överföras på förevarande fall.

81 Vad beträffar domen i det ovannämnda målet UK Steel Association mot kommissionen är det tillräckligt att erinra om att förstainstansrätten ogiltigförklarade det beslut som var föremål för den tvisten, med motiveringen att kommissionen hade feltolkat en av de materiella bestämmelserna i den femte stålkodexen och tillåtit stöd som i själva verket inte kunde anses vara förenligt med en väl fungerande gemensam marknad. I förevarande fall är det däremot fråga om tillämpning av formella bestämmelser i 1993 års kodex.

82 I domen i det ovannämnda målet Preussag Stahl mot kommissionen har förstainstansrätten avslutningsvis, av det faktum att det stöd som var omtvistat i det målet kunde anses vara förenligt med den gemensamma marknaden endast under en begränsad tid, dragit slutsatsen att även kommissionens tillstånd till detta stöd borde ha givits denna period (punkterna 38—43). Det omtvistade stödet kan således anses utgöra gemenskapsstöd, som är förenligt med den gemensamma marknaden, fram till år 2002. Följaktligen påverkas det omtvistade beslutet att tillåta detta stöd år 1998 inte på något sätt av den problematik som behandlas i målet Preussag Stahl mot kommissionen.

83 Av samtliga ovannämnda skäl skall den grund som avser att kommissionen saknar behörighet att i efterhand tillåta ett redan utbetalat stöd, såsom denna formuleras ovan i punkt 30 första strecksatsen, underkännas.

Den grund som avser en överträdelse av artikel 3 i 1993 års kodex

Parternas argument

84 Sökanden anser inledningsvis att det statliga stöd som utbetalats i Tyskland och som tillåtits av kommissionen dels minskar dess möjligheter att komma in på den tyska marknaden, dels har ett artificiellt inflytande på världsmarknadspriserna, vilket hindrar sökanden från att bli mer konkurrenskraftig såväl på den brittiska marknaden som på världsmarknaden. Sökanden har förtydligat att den, efter att ha genomfört en omstrukturering utan att motta statligt stöd, blivit mycket konkurrenskraftig och tillämpar priser som ligger nära världsmarknadspriserna. Sökanden skulle således vara utsatt för konkurrens från tyska företag som, eftersom de mottar statligt stöd, kan erbjuda lägre priser än sökanden.

85 Sökanden anser att kommissionen, genom att med stöd av artikel 3 i kodexen tillåta driftstöd utan att ha utrett något av de mottagande företagens lönsamhet, har åsidosatt EKSG-fördraget och gjort sig skyldig till en uppenbart oriktig bedömning. Som framgår av artiklarna 3.2 och 4 samt kodexens ingress skall det göras skillnad mellan driftstöd (artikel 3) och stöd till driftsinskränkning (artikel 4). Enligt artikel 2.1 första strecksatsen i kodexen kan endast företag som kan bli ekonomiskt livskraftiga inom en överskådlig framtid erhålla driftstöd.

86 Härav drar sökanden slutsatsen att artikel 3 i kodexen utesluter att driftstöd beviljas företag enbart på grund av att dessa planerar att minska sina produk-

tionskostnader. Då inget tyder på att ett företag kommer att bli lönsamt kan endast en form av stöd komma i fråga, nämligen det som föreskrivs i artikel 4 i kodexen, vilket förutsätter att en nedläggningsplan inges som skall vara genomförd före år 2002.

87 Enligt sökanden bekräftas denna principiella skillnad mellan artikel 3 och artikel 4 i kodexen av dess överväganden; enligt punkt III tionde stycket i övervägandena är det enbart i den mån vissa företag saknar utsikter att utvecklas mot ökad lönsamhet på grund av kolpriserna på de internationella marknaderna som stödsystemen bör möjliggöra en mildring av de sociala och regionala följderna av nedläggningar. Enligt punkt III elfte stycket i övervägandena måste åtgärder vidtas för att skapa sundare konkurrensvillkor samt för att på lång sikt förstärka den internationella konkurrenskraften i branschen inom gemenskapen.

88 Sökanden har tillagt att dess ståndpunkt vinner stöd av kommissionens gemenskapsriktlinjer för statligt stöd för bevarande och omstrukturering av företag i svårigheter (EGT C 368, 1994, s. 12, nedan kallade riktlinjerna). Här hänvisar sökanden särskilt till punkt 3.2.2 i enligt vilken det nödvändiga villkoret (*conditio sine qua non*) för alla omstruktureringsplaner är att de skall göra det möjligt att inom en skälig tidsfrist upprätta en långsiktig lönsamhet och konkurrenskraft hos företaget, med stöd av realistiska antaganden om dess framtida driftsförhållanden. I samband härmed har sökanden hänvisat till domen i det ovannämnda målet UK Steel Association mot kommissionen.

89 Vad beträffar begreppet lönsamhet har sökanden hänvisat till riktlinjerna och anfört att med lönsamhet skall förstås, inte det berörda företagets konkurrenskraft då stödet utbetalas, utan dess kapacitet att inom skälig tid och med stöd av realistiska antaganden om dess framtida driftsförhållanden komma till ett läge där det, med egen kraft och utan nytt stöd, på lång sikt kan konkurrera på världsmarknaden. Sökanden har också hänvisat till meddelandet av den 27 januari 1993 (se ovan punkt 3). Enligt meddelandet borde det ledande målet för

varje kolföretag vara ekonomisk räntabilitet och driftstödet skall medföra att inga subventioner behövs under två perioder om fyra år (s. 23). Med driftstöd avses varje stöd avsett för den aktuella produktionen hos företag som förbereder sig för att bli ekonomiskt livskraftiga på lång sikt.

90 Sökanden har än en gång hänvisat till halvtidsrapporten (se ovan punkt 24) där kommissionen anför att beviljandet av driftstöd är beroende av skyldigheten att mot bakgrund av kolpriserna på världsmarknaden göra nya framsteg mot en bättre lönsamhet för att stödet successivt skall kunna minska, vilket borde innebära att de företag som mottar stödet "på sikt kan skönja viss konkurrenskraft i förhållande till importerat kol" (rapporten, punkt 4).

91 Enligt sökanden får kommissionens ståndpunkt absurda konsekvenser, eftersom de mest lönsamma gruvföretagen inom gemenskapen måste lägga ned verksamheten då sådana företag som inte har någon möjlighet att bli konkurrenskraftiga fortsätter driften. Företaget A som redan har omstrukturerats och som har rationaliserat sin produktion, men som inte ytterligare kan sänka sina produktionskostnader, skulle av detta skäl inte kunna få motta ett driftstöd, medan företaget B, vars produktionskostnader i själva verket är långt högre än företaget A:s, skulle kunna beviljas och motta ett sådant stöd enbart genom att visa att det lyckats minska sina kostnader, även om de förblir långt högre än företaget A:s kostnader och även om företaget inte har möjlighet att bli lönsamt på lång sikt.

92 Sökanden motsätter sig varje extensiv tolkning av artikel 3 i kodexen i den mening som kommissionen har förordat. Sökanden har framhållit att det allmänna förbudet mot statligt stöd i artikel 4 c i EKSG-fördraget samt det faktum att kodexen, som antagits med stöd av artikel 95 i fördraget, är av undantagskaraktär, visar att ett stöd för att kunna tillåtas noga måste uppfylla villkoren i kodexen.

93 Således skall varje undantag från den allmänna regeln i artikel 4 i EKSG-fördraget, som förbjuder varje form av statligt stöd, vara nödvändigt för att uppnå något av de gemenskapsmål som uppställs i artiklarna 2—4 i fördraget, däribland att säkerställa den mest rationella fördelningen av produktionen vid högsta möjliga produktivitetsnivå (artikel 2), tillse att lägsta möjliga priser fastställs (artikel 3 c) och tillse att upprätthålla förutsättningar som stimulerar företagen att utveckla och förbättra sin produktionskapacitet (artikel 3 d).

94 Avslutningsvis anser sökanden att ett beslut som fattas med stöd av artikel 95 i EKSG-fördraget, såsom 1993 års kodex, också borde respektera artikel 5 i fördraget, enligt vilken gemenskapen skall säkerställa bland annat att normala konkurrensförhållanden vidmakthålls och inte skall utöva någon direkt påverkan på produktionen och marknaden annat än om omständigheterna så fordrar.

95 Som svar på sökandens inledande synpunkter har kommissionen utan att bli motsagd hävdat att sökanden själv å sin sida hade kunnat ansöka om statligt stöd, men att Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, som samtyckt till antagandet av 1993 års kodex, har beslutat upphöra med stöd till den brittiska kolindustrin. Enligt kommissionens mening är det således den politik som bedrivs av sökandens egen regering som har skadat sökandens ekonomiska intressen. Sökanden försöker på rättslig väg genomdriva att denna politik skall påverka företag i andra medlemsstater.

96 Vad beträffar saken anser kommissionen och intervenienterna att det kriterium som sökanden fört fram för att tillstånd skall ges till driftstöd enligt artikel 3 i kodexen, nämligen "ett realistiskt antagande om att bli lönsamt på lång sikt", strider mot den uttryckliga lydelsen av artiklarna 2 och 3 i kodexen och är oförenligt med syftet med kodexen såsom detta framgår av dess ingress. Genom att medge att lönsamhetsmålet är svårt att förverkliga för kolgruvorna, då dessa

inte är konkurrenskraftiga i strukturellt hänseende, fordrar kodexen endast att gruvföretagen skall kunna sänka sina produktionskostnader för att successivt minska driftstödet. Det är enligt kommissionen otänkbart att rådet skulle ha givit sitt samtycke till ett villkor som, enligt sökandens tolkning, leder till att stödet enligt artikel 3 i kodexen inte kan beviljas i någon medlemsstat.

Förstainstansrättens bedömning

97 Rätten fastslår inledningsvis att det inte i någon bestämmelse i kodexen uttryckligen föreskrivs att driftstöd skall vara förbehållet företag som har rimliga chanser att uppnå lönsamhet på lång sikt, i den meningen att de skall kunna hantera konkurrensen på världsmarknaden av egen kraft. Således skall räckvidden av begreppet lönsamhet i samband med regelverket för driftstöd bedömas efter en tolkning av relevanta bestämmelser i kodexen; enligt den allmänt vedertagna meningen avser begreppet nämligen stöd som syftar till att helt eller delvis befria ett företag från kostnader som detta normalt borde ha burit inom ramen för den löpande driften eller dess sedvanliga verksamhet (se exempelvis förstainstansrättens dom av den 8 juni 1995 i mål T-459/93, Siemens mot kommissionen, REG 1995, s. II-1675, punkt 48).

98 I artikel 3 i kodexen definieras driftstöd med hänvisning till dess syfte såsom stöd "för att täcka skillnaden mellan produktionskostnaderna och ett försäljningspris som de avtalsslutande parterna fritt har avtalat under hänsynstagande till villkoren på världsmarknaden".

99 Enligt bestämmelserna i artiklarna 3.2, 8 och 9.6 i kodexen är tillstånd till driftstöd vidare beroende av att att medlemsstaten i förväg för kommissionen framlägger en plan för modernisering, rationalisering och omstrukturering, som

enligt artikel 3.2 första stycket syftar till "att förbättra [de berörda] företagens lönsamhet genom minskning av produktionskostnaderna". I artikel 3.2 andra stycket föreskrivs att planen skall omfatta lämpliga åtgärder "för att successivt minska produktionskostnaderna i 1992 års priser under perioden 1994—2002".

100 Det fordras enligt dessa bestämmelser inte att det företag som mottar driftstöd efter en bestämd tidsfrist skall ha uppnått lönsamhet. Där föreskrivs i själva verket enbart att lönsamheten skall "förbättra[s]". Artikel 2.1 i kodexen, vars första strecksats avser driftstöd som omfattas av artikel 3, fordrar inte heller mer än att företaget gör "framsteg mot ekonomisk livskraft", utan att förbinda detta villkor med specifika resultat.

101 Denna lösa formulering förklaras av de ekonomiska slutsatser som regelverket för statligt stöd till gemenskapens kolindustri är grundat på, nämligen den strukturella avsaknaden av konkurrens som råder i branschen till följd av att den största andelen av dess företag inte är konkurrenskraftiga i förhållande till import från tredje länder.

102 Som framgår av meddelandet av den 27 januari 1993 (s. 2 och följande sidor) präglas gemenskapens kolsektor sedan år 1965 av ett permanent finansiellt statligt stöd. De ständiga finansiella behoven hos gemenskapens kolindustri har således tvingat fram 1993 års kodex. Enligt tabellerna i meddelandet av den 27 januari 1993 (s. 10) överskred de nationella produktionskostnaderna mellan år 1975 och år 1991 i hög grad genomsnittspriset för importerat kol, vilket föranledde kommissionen att dra slutsatsen att det "var tydligt att avsaknaden av

konkurrens var ett problem för hela gemenskapsindustrin". I samma meddelande anför kommissionen vidare att "gemenskapens kolindustri i olika omfattning är beroende av ingripanden från medlemsstaternas sida" (s. 19). I sin halvtidsrapport fastslår kommissionen vidare att den största delen av gemenskapens kolindustri varken på lång eller kort sikt har förutsättningar att bli lönsam (rapporten, s. 26).

103 Av detta följer att om ett visst företag förbättrar sin ekonomiska livskraft innebär detta snarast att dess lönsamhet och konkurrenskraft blir mindre dåliga. I sitt meddelande av den 27 januari 1993 (s. 23) anför kommissionen vidare att det visat sig vara svårt att definiera konkurrenskraft på grundval av en tillförlitlig bedömning av världsmarknadens utveckling på lång sikt.

104 Även om sökanden hänvisar till kommissionens uttalande att målet att successivt minska driftstödet skall vara uppnått i två faser som motsvarar två perioder om fyra år (det ovannämnda meddelandet, s. 22 och 23), fastslår rätten att denna provisoriska tidsplan inte kan särskiljas från gemenskapens system med utvecklingskostnader som kommissionen föreslog skulle inrättas för att snabba på den successiva sänkningen av stödet. Detta system, som är mer restriktivt i fråga om tillstånd till stöd än systemet i artikel 3 i kodexen, har inte godkänts av rådet. Härav följer att de två perioder om fyra år som sökanden åberopat saknar relevans med hänsyn till den logiska uppbyggnaden av artikel 3 i kodexen.

105 Därefter skall det prövas vilka av de åtgärder som föreskrivs i kodexen som skall användas för att genomföra målet att förbättra företagens lönsamhet.

106 Rätten framhåller att enligt artikel 3.2 första stycket i kodexen skall denna förbättring ske "genom minskning av produktionskostnaderna". Genom att uttryckligen föreskriva att minskningen skall förbättra "lönsamheten" och inte bara de berörda företagens ekonomiska "situtation" har lagstiftaren givit uttryck för tanken att en obetydlig minskning, rent av symbolisk, av produktionskostnaderna, inte är tillräcklig för att motivera att tillstånd ges till driftstöd för dessa företag. Det kan inte förväntas någon avsevärd förbättring av konkurrenskraften inom gemenskapens kolsektor (punkt III elfte stycket i övervägandena i kodexen) om minskningen av produktionskostnaderna är obetydlig i ekonomiskt och finansiellt hänseende.

107 Denna slutsats motsägs inte av artikel 3.2 andra stycket i kodexen, enligt vilken det anses tillräckligt att produktionskostnaderna minskas "successivt" fram till och med år 2002. Även om denna formulering inte utesluter att ett företag, särskilt i början av perioden 1994—2002, under ett visst år avstår ifrån att minska sina produktionskostnader av tvingande skäl, utan att därmed förlora rätten till driftstöd, fordras det för att det skall ske en förbättring av livskraften att företaget minskar sina produktionskostnader i desto större omfattning under de påföljande åren.

108 Tvärtemot vad kommissionen har anfört räcker inte en minskning av produktionskostnaderna för att ett driftstöd skall kunna beviljas. I artikel 2.1 i kodexen uppställs dessutom principen att enbart stöd som bidrar till att förverkliga minst ett av de mål som anges där kan anses vara förenligt med den gemensamma marknaden. Enligt artikel 9.4 och 9.6 i kodexen är kommissionen för övrigt skyldig att bedöma huruvida varje stödprojekt är förenligt med dessa mål.

109 Rätten erinrar om att det framgår av artikel 2.1 i kodexen att de tre mål som anges där motsvarar bestämda kategorier av stöd. Det mål som avser att mot bakgrund av kolpriserna på den internationella marknaden göra framsteg mot

ekonomisk livskraft för att säkerställa en stegvis sänkning av stödet (första strecksatsen) hänför sig till driftstöd enligt artikel 3 i kodexen. Med hänsyn till sambandet mellan målen och de olika kategorierna av stöd skall kommissionens argument att det är tillräckligt att driftstöd beviljas i syfte att uppfylla vilket som helst av de tre ovannämnda målen, särskilt det som avser problem i samband med driftsinskränkning, underkännas.

110 Vad beträffar bedömningen av räckvidden av det mål som definieras i artikel 2.1 första strecksatsen i kodexen, är den rättsliga, ekonomiska och historiska analys som just gjorts med avseende på tolkningen av artikel 3 i kodexen alltjämt giltig. Härav följer att formuleringen "[a]tt mot bakgrund av kolpriserna på den internationella marknaden göra framsteg mot ekonomisk livskraft" i princip är synonym med "att förbättra företagens lönsamhet", såsom denna formulering har tolkats ovan, i den mån de finansiella förmåner som erhållits tack vare minskningen av produktionskostnaderna tar sig uttryck i "en stegvis sänkning av stödet".

111 Om det visar sig att en avsevärd minskning av produktionskostnaderna gör det möjligt att stegvis genomföra en minskning av driftstödet, har kommissionen följaktligen rätt att anse att de berörda företagen kan förbättra sin lönsamhet.

112 Härav följer att de företag, vars produktionskostnader är sådana att inte något verkligt framsteg mot ökad lönsamhet i den mening som avses ovan kan förväntas, endast kan beviljas sådant stöd till nedläggning som avses i artikel 4.

113 Dessa slutsatser motsägs inte av de passager i meddelandet av den 27 januari 1993 och halvtidsrapporten som åberopats av sökanden. I dessa dokument upprätthåller kommissionen faktiskt principen om att begreppet ekonomisk livskraft skall vara "förenligt med målen och kriterierna i förevarande beslut" och förtydligar att "en stegvis minskning av stödet genom en sänkning av produktionskostnaderna [är ett] nödvändigt villkor för en förbättrad internationell konkurrenskraft för gemenskapens kolindustri" (meddelandet av den 27 januari 1993, s. 20 och 22) och att de företag som är "kapabla att uppnå målet med sänkta kostnader... således på sikt kan uppnå en viss konkurrenskraft" (s. 4 i halvtidsrapporten).

114 Mot bakgrund av rättens ovanstående analys av relevanta bestämmelser i kodexen kan de riktlinjer som sökanden har åberopat inte motivera någon annan lösning, än mindre som riktlinjerna i sig i punkt 2.2 begränsar sitt tillämpningsområde i den meningen att de endast är tillämpliga på kolsektorn i den mån de är förenliga med specialreglerna för denna sektor.

115 Avslutningsvis strider inte slutsatserna avseende lydelsen av, sammanhanget kring och syftet med artiklarna 2, 3 och 4 i kodexen mot den restriktiva tolkning av artikel 4 c i EKSG-fördraget som förordats av sökanden. Som har anförts ovan (punkt 111) är tillståndet till driftstöd beroende av att de mottagande företagen avsevärt skall minska sina produktionskostnader så att de därmed stegvis kan minska detta stöd.

116 Av detta följer att den grund som avser en överträdelse av artikel 3 i kodexen, såsom den är formulerad i punkt 30 andra strecksatsen ovan, skall underkännas.

Rättegångskostnader

117 Beslut om rättegångskostnaderna kommer att meddelas senare.

På dessa grunder och i enlighet med parternas begäran beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(första avdelningen i utökad sammansättning)

angående två av de grunder som sökanden anfört, såsom de formulerats i punkt 30,

följande dom:

1) **Den grund som avser en överträdelse av det påstådda förbudet att i efterhand tillåta ett redan utbetalat stöd underkänns.**

2) **Den grund som avser en överträdelse av artikel 3 i kommissionens beslut nr 3632/93/EKSG av den 28 december 1993 om gemenskapsregler för statsstöd till kolindustrin underkänns.**

3) **Talan ogillas i de delar den avser dessa två grunder.**

4) **Parterna uppmanas uttala sig om det fortsatta förfarandet inom en tidsfrist som kommer att fastställas av förstainstansrättens ordförande.**

5) **Beslut om rättegångskostnaderna kommer att meddelas senare.**

Vesterdorf Bellamy Pirrung

Meij Vilaras

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 9 september 1999.

H. Jung B. Vesterdorf

Justitiesekreterare Ordförande